

Yazı- Diyanet Akademisi ne işe yarar, muhalefet niçin kabul oyu verdi?

Berrin Sönmez: Duyuralım o halde bu ülkede muhalefetin, iktidarla dindarlık yarışına girmesine kimsenin ihtiyacı yok. Diyanet Akademisi gibi tüm toplumu zehirleyecek, habis ur gibi toplumu saracak bir kurumun oluşmasına katkı verilmesi, din özgürlüğü ile açıklanamaz.

Berrin Sönmez'in 29 Mart 2022 tarihli yazısı:

Duyuralım o halde bu ülkede muhalefetin, iktidarla dindarlık yarışına girmesine kimsenin ihtiyacı yok. Diyanet Akademisi gibi tüm toplumu zehirleyecek, habis ur gibi toplumu saracak bir kurumun oluşmasına katkı verilmesi, din özgürlüğü ile açıklanamaz. Tersine din ve vicdan özgürlüğünün, ibadet özgürlüğünün bir dini otorite adına gasp edilmesine hizmettir bu oylar.

Muhalefet bir zirve toplantısı daha gerçekleştirip sonrasında yine bir açıklama yaptı. İki çalışma grubu daha oluşturma fikri beyan edildi. Şimdi bu masalarda cinsiyet eşitliği ve metinlerde kadın perspektifi arayışına gireceğiz ama açıklanan metinde toplumun yarımının varlığına dair bilinç pek görülüyor. İzleyeceğiz. Açıklık politikası ve eşitlik ilkesi yaşama geçirildiği takdirde inşa edilmesi hedeflenen güçlendirilmiş parlamenter sistemin, iyi işleyecek bir demokrasi vaat etme ihtimalinden söz edilebilir. Ancak sistem inşası büyük lokma ve bu lokmayı yutabilmek toplumu tanımayı gerektiriyor. Ülkenin değişen sosyolojik dokusunu ve özellikle gençlerin gelecek tahayyülünü doğru anlamadan Türkiye'nin geleceğini inşa etme iddiası biraz lafta kalır. Kesinlikle toplumu anlamadıklarını söylemiyorum ama muhalefet partilerinin toplumsal gerçekleri kavradığını gösteren siyasi hamleler sergilemediği ortada. Yazık ki eski siyaset aklının, iktidar gibi muhalefete de hâkim olduğunu düşündüren bir Diyanet Akademisi yasa teklifi oylaması yaşadık. Tek bir karşı oy kullanılmadan yasalaşan bir teklif ve içeriği bakımından tam olarak akla ziyan yeni bir kurum oluşturuldu. Gerek çekirdeğini Millet İttifakının oluşturduğu uzlaşan 6 parti gerekse liderliğini HDP'nin üstlendiği düşünülen Sol İttifak mensubu vekillerin bu oylamada hayır oyu kullanamayışı, değişen sosyoloji ile toplumun siyasetten beklentileri konusunda doğru tespitler yapılamadığını düşündürüyor. Dindarı, seküleri, yaşlısı, genci, zengini, fakiri, okumuşu, okumamışıyla toplum tam anlamıyla din yorgunu. İstanbul Sözleşmesi kaldırılсын diyen o küçük oran, toplumun sadece yüzde 7'si olan marjinaler dışında toplum geneline din yorgunluğu hâkim.

Cihan Aktaş'ın İran halkını tasvir ederken kullandığı "siyah yorgunluğu" metaforuna nazire olarak kullandığım "din yorgunluğu", mecazi isimlendirmeye rağmen somut bir toplumsal gerçekliğe tekabül ediyor. Sadece bazı din görevlilerinin "İlahiyatlar, İmam-Hatipler deist, ateist yetiştiriyor" şeklinde ve Diyanet yayınlarına dahi girmiş olan yüzeysel yakınmalarından söz etmiyorum. Gerçi bu yakınmaya yazının sonlarında tekrar döneceğim ama şimdi toplum genelinin dine dair hissettiklerini muhalefetin hâlâ idrak etmediğine dair iki kelam etmek niyetindeyim. İslamcılar bile bugün Siyasal İslam gömleğini çıkarmışken Anadolu dindarlığının, dini hayata ve düşünceye bakışının değişmediğini var saymak büyük hata. Özellikle yirmi yıllık AKP iktidarının, tüm politikalarını din referansı ile sunarken, dini toplumsal kutuplaştırma aracına dönüştürmesi bıkkınlık yarattı toplumda. Diyanet İşleri Başkanlığının iktidarın propaganda aygıtına dönüştürülmesi de bezdirdi insanları. Hele

Diyanetin siyasi ihtiyaca göre oynayan, bir yükselip bir düşen haram-helal borsası icat etmesi, inanın bana Anadolu'nun en ücra yerlerinde bile dikkatten kaçmaz. Mahalle kahvelerinde, kabul günlerinde, çarşıda-pazarda, okullarda, otobüste-minibüste, fabrika, atölye ve tarlalardaki molalarda bunlar hep şaka konusu. İktidarın dini hepten araç haline getirmesiyle, Diyanetin din kurallarını iktidarın ihtiyacına göre esnetmesiyle sadece sosyal medya ahalisi değil geniş kesimler gündelik yaşam pratikleri içinde geliştirdikleri şakalarla, dalga geçiyor.

İktidar beslediği marjinal grupların yönlendirmesini tüm toplumun talebi gibi gösterirken anlaşılan bu propagandaya bir tek muhalefet partileri inanıyor. Duyuralım o halde bu ülkede muhalefetin, iktidarla dindarlık yarışına girmesine kimsenin ihtiyacı yok. Dini ve dindarları övmenize bile gerek yok sövmeyin yeter. Özgürlükçü olun beklenen bu. Diyanet Akademisi gibi tüm toplumu zehirleyecek, habis ur gibi toplumu saracak bir kurumun oluşmasına katkı verilmesi, din özgürlüğü ile açıklanamaz. Tersine din ve vicdan özgürlüğünün, ibadet özgürlüğünün bir dini otorite adına gasp edilmesine hizmettir bu oylar. Muhalefet partileri, iktidarın kutuplaştırma politikasının dümen suyuna girmiş halde. Sanki Diyanete ilişkin her teklifi kabul etmezse halk tarafından "din düşmanı" kabul edilecek korkusu yaşıyor gibi görünüyor. Ancak son teklife verilen kabul oylarında salt bu politikasızlık hali etkili değil. Anlaşılan o ki son haftalarda sürekli söz ettiğim baskıcı, din alanını kontrol etme görevini siyasi erke havale eden laiklik uygulamasından kurtulamamış muhalefet. Kendisine iktidar sırası geldiğinde bu Diyanet'i, bu Diyanet Akademisini kolayca yöneterek, halkın din anlayışına hükmedebileceği gibi bir var sayımla oy verildiği izlenimi yaratıyor. Eğer bu izlenim doğruysa yazık ki ne yazık. Türkiye şimdiye kadar hiç laik olmadığı gibi bu varsayım doğru çıkarsa bundan sonra da laik olamayacak demektir.

Sihirli sözcük gibi ilkenin anayasada yazılı olmasıyla laik olunmuyor çünkü. Ve yine sihirli sözcük gibi laiklik ilkesi bir başına varlığıyla özgürlükçü, eşitlikçi, demokratik toplum yaratamıyor. Din ve vicdan özgürlüğü ibadet özgürlüğüne bağlı. Tıpkı düşünce özgürlüğünün ifade özgürlüğüne, toplanma ve gösteri hakkına bağlı oluşu gibi. Devletin tepesinde aşırı geniş yetkiyle donatılmış Diyanet kurumunun bir de tüm din görevlilerini yetiştirme yetkisi alması, başlı başına din ve vicdan özgürlüğünü yok etmek demektir. Devlet dini, devletin din yorumundan başkasına hayat hakkı tanımayan bir baskıcı yapı oluşturur. Ki Anadolu dindarlığı dediğim hayat tarzına sinmiş ama tüm yaşamı kuşatmaktan uzak din anlayışını boğacak bir sosyal mühendislik projesi olur. Diyanet Akademisi hakkında düzenlemenin içeriği, Osmanlı'nın son yüzyılında kurtulmaya çalıştığı bir Şerriye sınıfı ihyası anlamına geliyor.

İmam, vaiz, müftü ve diğer din görevlilerinin işe alımında, İlahiyat dışındaki kaynaklardan da yararlanılacağına ilişkin yetki ciddiyetle üzerinde düşünülmesi gereken bir durum. İlahiyat dışındaki kaynaklar ifadesi mühim mesele ve üzerinde dikkatle durmayı gerektiriyor. Üstelik Diyanet Akademisi öğrencilerinin askerlikten muaf tutulması ciddi bir sorun. Eğitimi süresince askerliği tecil edilmiş değil hatta paraya çevrilmiş de değil doğrudan muaf, askerlik görevi bağlamında ayrıcalıklı bir sınıf söz konusu. Esasen Diyanet Akademisine ilişkin hazırlıklar yıllar öncesine dayanıyor. Uzun zamandır düşünülüyor yapısı ve işleyişi. Tıpkı toplumda özellikle dindar ailelerin gençlerinde bile deizm ve ateizmin yaygınlaşmasının da salt son yıllarda olmayışı gibi. Uzun yıllardır, on yıldan çok daha uzun süredir bu konu

dindarların ve din alanındaki uzmanların zihninde, dilinde ve pek çok toplantının konusu olmuş görüşlerle tartışılır. Şimdi muhtemelen medrese kökenli din görevlilerinin muhtemelen medrese eğitim yöntemiyle yetiştirileceği, mevcut görevlilerin hizmet için eğitim adıyla medrese tedrisatına tabi tutulacağı bir yapı ile muktadirin tercih ettiği din yorumundan başkasına bu ülkede hayat hakkı bırakılmayacak. Akılları sıra artık bu ülkede İlahiyatlarda yetişmiş deistler din görevlisi olmayacak. Ama büyük ihtimalle o şerriye sınıfı yaratma hayaliyle kurdukları akademi miskinler tekkesi haline gelecek. Tarihte yaşanan bu imtiyazlı sınıfın toplumun başına dinden aldığı iktidarla, imtiyazın gücüyle nasıl çörelendiğini unutan iktidarın hayali hazır kıta din görevlisi elde etmek olmalı. Ya muhalefet? Onlar da eğer geçmişten ders almayarak demokratikleşmeye ve özgürlüklere engel teşkil eden bir laiklik uygulaması hayaliyle evet oyu verdilerse hepimize geçmiş olsun. Ne diyelim özgürlüğe, demokrasiye, eşitliğe El Fatiha...